

Datum 2025-09-25
Diarienummer 2025/0368
Ert diarienummer LI2025/01207
Handläggare Aleksandra Kowalska

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över Rapport Lättnader i kraven på byggnader vid ändring och ombyggnation (2025:12)

Myndigheten för delaktighet (MFD) arbetar med att främja, guida och stödja samhällets aktörer att genomföra sina uppdrag utifrån hela befolkningens behov och förutsättningar. MFD lämnar följande yttrande.

Sammanfattning

Myndigheten för delaktighet avstyrker förslagen.

MFD kan konstatera att rapporten lyfter viktiga aspekter kring resurseffektivitet och cirkulär ekonomi. Samtidigt bör resurseffektivitet inte ske på bekostnad av tillgänglighet och användbarhet. Boverket framhåller i sin egen konsekvensanalys att förslagen om lättnader i krav på tillgänglighet och användbarhet huvudsakligen får negativa effekter för personer med nedsatt rörelseförmåga, äldre samt småbarnsfamiljer. MFD bedömer att förslagen riskerar att försämra boendemöjligheterna för dessa grupper, öka boendesegregationen och ha negativa folkhälso- och samhällsekonomiska konsekvenser.

Myndigheten ser därutöver att förslagen minskar Sveriges möjligheter att uppnå både det funktionshinderspolitiska målet och sina åtaganden enligt FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Myndighetens synpunkter

Risk för försämrad bostadstillgång och ökad segregation

Enligt FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning artikel 9 ska Sverige säkerställa tillgänglighet till bostäder, och enligt artikel 19 ska personer med funktionsnedsättning ha möjlighet att leva självständigt och delta i samhället. MFD konstaterar att de föreslagna lättnaderna i praktiken sänker ambitionsnivån i förhållande till dessa åtaganden.

Myndigheten gör vidare bedömningen att förslagen sammantaget kommer att minska tillgången till tillgängliga bostäder och riskera att göra fler bostäder

otillgängliga för personer med nedsatt rörelseförmåga. När andelen tillgängliga bostäder minskar, försämras möjligheten för dessa personer att själva välja bostad och boendemiljö på samma villkor som andra. Utvecklingen riskerar att förstärka boendesegregation och öka beroendet av bostadsanpassningsbidrag och särskilda lösningar.

Konsekvenser för samhällsekonomi och folkhälsa

MFD ifrågasätter om de kostnadsbesparingar som förslagen kan ge väger upp de samhällsekonomiska kostnader som kan följa av minskad tillgänglighet, såsom ökade behov av bostadsanpassning och minskad rörlighet på bostadsmarknaden.

Bostäder som initialt uppfyller behoven kan snabbt bli otillgängliga vid förändrade livsomständigheter, exempelvis vid nedsatt rörelseförmåga, stigande ålder eller en förändrad familjesituation. MFD anser att förslagen riskerar att främja en kortsiktig bostadsmarknad där tillfälliga kostnadsbesparingar prioriteras framför långsiktigt hållbara lösningar. Brister i tillgängligheten och användbarheten blir kostsamma och tidskrävande att åtgärda i efterhand.

Mot bakgrund av en åldrande befolkning är behovet av tillgängliga bostäder särskilt viktigt. Otillgängliga bostäder riskerar att öka förekomsten av fallolyckor, begränsa vardagsrörelse och försämra folkhälsan. Bristande tillgänglighet kan även medföra ökad social isolering och därmed påverka den psykiska hälsan negativt.

Sammantaget bedömer MFD att förslagen kan komma att leda till ökade kostnader för kommunerna, framför allt genom ett växande behov av bostadsanpassningsbidrag, men också genom de indirekta effekterna av en mer otillgänglig bostadsmarknad.

Tillgänglighet för ökad delaktighet och jämlikhet

MFD vill betona att tillgänglighet inte enbart är en teknisk fråga utan en central rättighetsfråga som är grundläggande för delaktighet och jämlikhet. MFD ser med oro på de förändringar i plan- och bygglagstiftningen som förslagen innebär. Att sänka kraven på tillgänglighet i det befintliga byggnadsbeståndet riskerar att systematiskt försämra boendemöjligheterna för personer med funktionsnedsättning och cementera en bostadsmarknad som inte är jämlik.

En sådan utveckling innebär enligt myndighetens uppfattning ett steg bakåt i arbetet med att nå det funktionshinderspolitiska målet och står i motsättning till Sveriges åtaganden enligt FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Ärendets handläggning

I den slutliga handläggningen av ärendet har generaldirektör Malin Ekman Aldén (beslutande), avdelningschef Annika Streiler och utredare Aleksandra Kowalska (föredragande) deltagit.

Myndigheten för delaktighet

[elektroniskt underskriven]

Malin Ekman Aldén